

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ МИТНОЇ СПРАВИ ТА ФІНАНСІВ**

Навчально-науковий інститут права та міжнародно-правових відносин

КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

**ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ НА
УНІВЕРСАЛЬНОМУ ТА РЕГІОНАЛЬНОМУ
РІВНЯХ**

*Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції
м. Дніпро, 18 листопада 2021 р.*

**Дніпро
2021**

- 3** **Захист прав людини на універсальному та регіональному рівнях:** матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 18 листопада 2021 р.) ; укладач: канд. юрид. наук, доц. Л.А. Філянїна Дніпро: Університет митної справи та фінансів ; 2021. 158 с.

Друкується в авторській редакції

Збірка містить матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції, в якій взяли участь науково-педагогічні працівники установ вищої освіти України, здобувачі вищої освіти, та інші. Тематика тез доповідей охоплює актуальні питання захисту прав людини у мирний час та під час збройних конфліктів, захист прав уразливих груп населення, плюралізм підходів поняття «міжнародні стандарти прав людини» та інше.

Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції можуть бути використані викладачами для підготовки до занять з теорії держави і права, конституційного права, міжнародного права та права Європейського Союзу, а також для розробки підручників та навчальних посібників. Збірник буде корисним для здобувачів вищої освіти при підготовці до навчальних занять із зазначених навчальних дисциплін.

Редакційна колегія не несе відповідальності за матеріали, опубліковані у збірнику. Всі матеріали надані в авторській редакції та виражають персональну позицію учасника конференції

Кучук А.М.

ЗМІСТ

Право на приватність право та право на свободу вираження поглядів (загальний аспект)	8
Легка О.В., Тоболь М.Ю. Корупція як чинник порушення прав людини	10
Перепьолкін С.М., Філянїна Л.А. Збройні сили поза гендером	12
Адашис Л.І. Права людини в міжнародних відносинах	14
Бабенко Г.О., Булах О. Захист прав неповнолітніх під час відправлення правосуддя: законодавчі ініціативи	17
Губрієнко О.М., Костромїна О.Г. Захист трудових прав як мета трудового права	19
Гулєвська Г.Ю., Тарасюк А.Є. Фемінізм у праві та права людини	21
Завгородня Ю.С., Бондаренко О.С. Права людини в сучасному світі: загальнотеоретичний аспект	23
Завгородня Ю.С., Настич Т.М. Права людини: від Загальної декларації прав людини до сьогодні.....	26
Кохан Г.Л., Петрова В.Д. Інститут міжнародно-правового захисту прав біженців.....	28
Кохан Г.Л., Соловйова М.В. Міжнародне співробітництво в рамках Конвенції про кіберзлочинність	31
Лантух І.С. Огляд доктринальних питання інтерпретації поняття «булінг»	34
Недов С.Л. Визначення об'єкта тероризму за міжнародним кримінальним правом	37

Недов Сергій Леонідович, професор
кафедри права Дніпровського гуманітарного
університету, кандидат юридичних наук,
доцент

ВИЗНАЧЕННЯ ОБ'ЄКТА ТЕРОРИЗМУ ЗА МІЖНАРОДНИМ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОМ

Тероризм - суспільно небезпечна діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я ні в чому не винних людей або погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей[1]. Небезпечність тероризму пов'язана насамперед із складністю цього злочинного явища. Тероризм як міжнародний злочин не вписується у напрацьовані правом кваліфікаційні форми і є надзвичайно складним для сприйняття чинним міжнародним кримінальним правом, оскільки воно зазнає коригування при виникненні нових геополітичних процесів і тенденцій, пов'язаних з істотними змінами у світоустрої.

За цих умов дати оцінку здатності міжнародного кримінального права ефективно впливати на тероризм (у тому числі й з урахуванням перспектив розвитку права) можна не інакше ніж на тлі кримінально-правового аналізу складу тероризму в розумінні його суті як політично цільовизначеного й мотивованого насильства, котре реалізується шляхом залякування за наявності умислу, що передбачає заподіяння невинним людям смерті або тяжких тілесних ушкоджень.

Для аналізу складу тероризму цілком прийнятною є загально визнана чотириелементна формула (об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона), визнана фахівцями[2,с.5].

Треба зазначити, що в науковій літературі склад тероризму, в тому числі як міжнародного злочину, в цілому досліджено досить всебічно. Але, незважаючи на плідотворність цих та інших напрацювань, є підстави констатувати недостатню ефективність міжнародного кримінального права у протидії тероризму. Правовій системі бракує насамперед гнучкості. Фахівці нерідко вдаються до стандартних підходів, традиційних правових критеріїв і схем, виходять із визначальної думки, що правоохоронні відносини виникають за наявності фактів правопорушень, які відзначаються рисами, типовими для міжнародного права.

Ця, безумовно, правильна думка, виражаючи загальну родову належність до міжнародних правопорушень, потребує уточнення, коли йдеться про міжнародні злочини як видову категорію. І вже детальнішому аналізу мають піддаватися правові обґрунтування, що стосуються конструювання антитерористичних норм.

Правовідносини при реалізації звичайних норм і додержання

заборонювальних норм, є важливими елементами існуючого правопорядку. У разі вчинення міжнародного злочину держава-деліквент посягає на елемент правопорядку, основою якого є додержання заборонювальних норм, тобто повага до обов'язку утриматися від дії заборонених цими нормами. З іншого боку, є очевидним, що об'єктом міжнародних злочинів є і загальні правовідносини, які поєднують усіх учасників міжнародного співтовариства.

Загальним об'єктом міжнародного правопорушення, а відповідно і міжнародного злочину, є міжнародні відносини в цілому. Конкретні ж правовідносини між потерпілим суб'єктом та державою-деліквентом становлять безпосередній об'єкт міжнародного правопорушення.

У своїй основі такий підхід можна поширити й на тероризм. Загальним об'єктом міжнародного тероризму є міжнародні відносини й міжнародний правопорядок, а видовим (галузевим) — групи міжнародних відносин (наприклад, врегульованих нормами дипломатичного права); безпосереднім об'єктом — конкретні міжнародні відносини, врегульовані нормами міжнародних угод, а також конкретні фізичні особи[3,с.28].

Аналогічну оцінку об'єкта тероризму як міжнародного злочину дають такі основоположні у цій сфері акти, як Декларація про заходи по ліквідації міжнародного тероризму, Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму, Міжнародна конвенція по боротьбі з бомбовим тероризмом та ін.

Якщо загальний об'єкт складу тероризму, яким є міжнародні відносини і міжнародний правопорядок, не викликає сумнівів, то з визначенням безпосереднього об'єкта не все так просто.

Отже, з логіки природного права впливає, що безпосереднім об'єктом складу тероризму є політичний режим, державний устрій, територіальна цілісність конкретних країн. Тероризм прямо не посягає на міжнародні правовідносини. Терористів насамперед не влаштовує здатність і право держави брати на себе певні міжнародні обов'язки. Об'єктом їх діяльності є політична система конкретної держави або групи держав, що з урахуванням глобалізацій цих процесів є посяганням на міжнародний правопорядок.

Взаємозв'язок і взаємозалежність між метою та об'єктом злочину підтверджують правильність висновків про загальні й безпосередні об'єкти складу тероризму, оскільки зміна світоустрою в цілому не є безпосередньою метою терористів. Адже їм ближче зміна долі свого народу відповідно до його соціально-політичних, релігійних та інших цінностей.

У кримінально-правових оцінках тероризму слід уникати спрощених, прямолінійних рішень та висновків, пам'ятаючи про складність та важкодоступність цього злочину конструктивним аналізом. Так, ефективність терористичного впливу на безпосередній об'єкт, тобто політичний режим конкретної держави, у багатьох випадках може реалізовуватися через загальний об'єкт — порушення міжнародного правопорядку. Загальний об'єкт в даному разі виконуватиме роль проміжного об'єкта. Адже терористи прагнуть будь-що привнести міжнародний елемент у механізм терористичних проявів.

Особлива суспільна небезпечність тероризму з позицій оцінки формули загального і безпосереднього об'єктів полягає в тому, що межа між ідеальним інтересом щодо збереження міжнародного правопорядку непотерпілих держав і матеріальним інтересом держав, які потерпіли, розмивається у зв'язку з високою можливістю завданих збитків і моральної шкоди.

Таке, дещо нетрадиційне співвідношення складових об'єкта тероризму саме і відповідає сутності цього злочину. Об'єктивно вписуючись в існуючі геополітичні, економічні, цивілізаційні інші суперечності, тероризм начебто по черзі отримує агреман на «освоєння» того чи іншого безпосереднього об'єкта, примножуючи свій вплив на світові процеси. Тому у відпрацюванні

ефективного механізму протидії тероризму, коли йдеться про об'єкт цього злочину, міжнародне кримінальне право зустрічається з певними перешкодами.

Безпосереднім об'єктом виступає політичний режим держави, її адміністративно–територіальний устрій. Посягаючи на структуру, політичний устрій конкретної держави, тероризм зашкоджує і міжнародному правопорядку, оскільки так або інакше втручається у відносини потерпілої держави з іншими державами і міжнародними організаціями. Тому не викликає сумніву правильність кваліфікації стану міжнародного правопорядку як загального об'єкта тероризму. Особливість останнього полягає в тому, що посягання на безпосередній об'єкт здійснюється значною мірою через вплив на загальний, основний об'єкт. Так, внаслідок глобалізації міжнародних процесів навіть спроба зміни політичного режиму у конкретній державі об'єктивно не може не вплинути на стан її взаємовідносин з іншими країнами, а також на обстановку у регіоні, а в окремих випадках у світі. Підготовка і реалізація терористичних актів містять міжнародний елемент, оскільки без зовнішньої підтримки терористична діяльність в сучасних умовах є практично неможливою. Терористичні акти, навіть якщо вони мають суто внутрішню спрямованість, викликають міжнародний резонанс, зумовлений політичними, економічними, релігійними, етнічними та іншими чинниками. Терористична діяльність містить міжнародний контекст, оскільки будь-який терористичний акт доповнює загальну небезпеку терористичної загрози.

Отже, до структури об'єкта тероризму сьогодні додано елемент зворотного зв'язку і загальний об'єкт, яким є міжнародні відносини і міжнародний правопорядок. Він виконує функції проміжного об'єкта щодо безпосереднього об'єкта — політичного устрою і територіальної цілісності держави.

Бібліографічні посилання:

1. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20.03.2023р. №638-IV. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text>.
2. Бровко В.М. Кримінальна відповідальність за умисне порушення вимог законодавства про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму: автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.08 Київ, 2017. 18 с.
3. International criminal law and philosophy [Electronic resource] ed. L. May, Z. Hoskins. - Cambridge : Cambridge university press, 2010. - 270 p.

